

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०३०।११।२८

संशोधन

१. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु (पहिलो संशोधन)
नियमावली, २०३२ २०३२।२।१
२. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु (दोस्रो संशोधन)
नियमावली, २०३५ २०३५।१०।८
३. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु (तेस्रो संशोधन)
नियमावली, २०४२ २०४२।६।२१

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को दफा ३३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरू बनाएकोछः-

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यी नियमहरूको नाम "राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०" रहेकोछ ।
(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-
(क) "ऐन" भन्नाले राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ सम्झनु पर्छ ।

- (ख) "प्रमुख" भन्नाले राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको अधिकृत सम्झनु पर्छ ।
- (ग) "संरक्षक (वार्डेन)" भन्नाले राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्षको प्रशासनको मुख्य अभिभारा भएको नेपाल सरकारको अधिकृत सम्झनु पर्छ ।
- (घ) "अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स)" भन्नाले यस नियमावली बमोजिम प्रदान गरिने कुनै किसिमको अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) "इजाजतपत्र (पर्मिट)" भन्नाले यस नियमावली बमोजिम प्रदान गरिने कुनै किसिमको इजाजतपत्र (पर्मिट) सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्षसम्बन्धी व्यवस्था

३. निकुञ्ज वा आरक्षभित्र संचालन गरिने सेवा: (१) ऐनको दफा ६ बमोजिमको कुनै सेवा सुविधा नेपाल सरकारले कम्प्युटर संचालन गराउन चाहेमा त्यस्तो सेवा वा सुविधा सम्बन्धी आवश्यक विवरण खोली त्यस्तो सेवा वा सुविधा के कस्तो शर्तमा संचालन गर्न सक्ने हो सो सबै कुरा खुलाई सिल्ड टेण्डर दिनको लागि कम्तिमा पैंतीस दिनको म्याद तोकी प्रमुख पत्र पत्रिकामा सूचना प्रकाशित गर्नुपर्छ र त्यस्तो टेण्डरको सूचनामा टेण्डर पेश गर्नु पर्ने कार्यालय वा अधिकृत र टेण्डर खोलिने समय समेत तोक्नु पर्छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम म्यादभित्र पर्ने आएका टेण्डरहरू रीतपूर्वकको नभए वा सन्तोषप्रद नभएको भन्ने नेपाल सरकारलाई लागेमा अर्को टेण्डर माग गर्नको लागि पुनः सूचना प्रकाशित गर्न सक्नेछ ।

^० तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

(३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिम पेश भएको टेण्डर मध्ये नेपाल सरकारलाई सबैभन्दा बढी राजश्व (रोयल्टी) कबूल गर्नेको स्वीकार गर्नु पर्छ ।

तर कुनै खास अवस्थामा कम्ती राजश्व (रोयल्टी) कबूल गर्नेको टेण्डर पनि स्वीकार गर्न सकिनेछ र त्यस्तोमा टेण्डर स्वीकार गर्ने अधिकारीले सो गर्नु परेको कारण समेत जनाई राख्नुपर्छ ।

(४) राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्षभित्र कुनै सेवा वा सुविधा संचालन गर्नको लागि बोलकबोल गर्ने व्यक्तिले त्यस्तो सेवा वा सुविधा संचालन गर्ने सम्बन्धमा कुनै किसिमको निर्माण कार्य गर्नु पर्दा त्यसको विस्तृत आयोजना तयार गरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

४. संनियमित प्राकृतिक आरक्षमा प्रवेश: (१) काजमा खटिएका सरकारी कर्मचारी बाहेक अन्य कुनै व्यक्तिले प्रमुखको लिखित अनुमति प्राप्त नगरी संनियमित प्राकृतिक आरक्षमा प्रवेश गर्न पाउने छैन र साधारणतया त्यस्तो इजाजतपत्र (पर्मिट) बैज्ञानिक अनुसन्धानको लागि मात्र दिइनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले पालन गर्नु पर्ने शर्त र त्यस्तो इजाजतपत्र बहाल रहने अवधि सोही इजाजतपत्रमा तोकिए बमोजिमको हुनेछ ।

परिच्छेद — ३

शिकार सम्बन्धी व्यवस्था

५. शिकार गर्न नहुने: कुनै व्यक्तिले अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) प्राप्त गरेर पनि देहायका अवस्थामा कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षीहरुको शिकार गर्न हुँदैन ।

(क) गर्भिणी वा कलिलो बच्चा साथमा रहेको पोथी भएमा,

(ख) शिकार बन्द समयमा,

(ग) रातको समयमा ।

स्पष्टीकरण: यस नियमको प्रयोजनको लागि "रातको समय" भन्नाले सूर्यास्तको आधा घण्टा पछिदेखि सूर्योदय हुनुभन्दा आधा घण्टा अगाडिसम्मको समयलाई जनाउँछ ।

६. **शिकार गर्न निषेध गरिएको तरिकाहरू:** (१) प्रमुखको लिखित आदेश नभई कुनै पनि व्यक्तिले देहायको तरिकाबाट वन्यजन्तु वा पंक्षीको शिकार गर्न हुँदैन:-

- (क) पानी पिउने घाट वा नून वा माटो चाट्ने वा आहाल बस्ने ठाउँमा ढुकेर,
- (ख) कुनै किसिमको दर्जन, दामल, जाल, धराप, खोर वा पासो थापेर,
- (ग) विष वा लठ्याउने औषधि खुवाएर,
- (घ) विषयुक्त हातहातियार प्रयोग गरेर,
- (ङ) पात बजाएर वा कृत्रिम बोलिले बोलाएर वा कुनै किसिमको बाजा वा टेपरेकर्ड बजाएर,
- (च) गुँड वा मादमा ढुकी बसेर,
- (छ) राँको वा बत्तीहरू देखाएर,
- (ज) मचान वा जनावर झुक्याउने गरी लुक्ने ठाउँ बनाएर,
- (झ) मोटरकार, जीप, ट्रक, गाडा, ट्याक्टर, हवाई जहाज, हेलिकोप्टरमा चढेर,
- (ञ) शिकार गर्ने उद्देश्यले कुनै किसिमको घाँसमा वा जङ्गलमा आगो लगाएर,

(ट) कुनै वन्यजन्तुको शिकारमा कुकुरको मदत लिएर र पंक्षीको शिकारको हकमा घर पालुवा चराको मदत लिएर ।

(२) बौलाएको हात्ती वा मान्छे खाने (म्यानइटर) बाघ वा चितवालाई मारुं पर्दा उपनियम (१) को खण्ड (ज) बाहेक अन्य कुनै तरिका अपनाउन सकिनेछ ।

७. शिकार गर्दा प्रयोगमा ल्याउन नहुने हातहतियार र खरखजाना: देहायबमोजिम

शिकार गर्दा देहायको हातहतियार र खरखजाना प्रयोग गर्न पाइने छैन:-

(क) सबै किसिमको शिकार गर्दा:

- (१) स्वचालित (अटोमेटिक) राइफल वा एक चोरी त्रीगर तान्दा एक भन्दा बढी गोली एकै पटक जाने जुनसुकै किसिमको हतियार,
- (२) विषयुक्त पदार्थ वा बम पड्कने खरखजाना,
- (३) साइलेन्सर जडान भएको बन्दुक ।

(ख) चौघडा र सो सरहको जन्तु वा पंक्षीहरू बाहेक अन्य वन्यजन्तुको

शिकार गर्दा:

- (१) १२ बोर रिम फायर राइफल,
- (२) हवाई बन्दूक (एअरगन) वा कार्बोनडाईअक्साइड बन्दूक,
- (३) सबै किसिमको पेस्तोल वा रिभल्वर,

(ग) लगुना, रातो मृग, घोरल, बनेल र पंक्षीहरू बाहेक अन्य कुनै

किसिमका वन्यजन्तुको शिकार गर्दा:

- (१) जुनसुकै किसिमको छर्वाला बन्दुक (शटगन),
- (२) भरुवा बन्दुक,

(३) २२ बोरभन्दा सानो बोर वा सोभन्दा कम शक्तिको राइफल ।

परिच्छेद- ४

शिकार अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) र अन्य इजाजतपत्र (पर्मिट)

सम्बन्धी व्यवस्था

८. शिकार अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) का किसिमहरू: शिकार अनुज्ञापत्र देहाय बमोजिम चार किसिमका हुनेछन्:-

- (क) जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र,
- (ख) सामान्य शिकार अनुज्ञापत्र,
- (ग) पूरक शिकार अनुज्ञापत्र,
- (घ) पंक्षी शिकार अनुज्ञापत्र,

९. जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स): ^{१६}(१) जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र अनुसूची -१ बमोजिमको दस्तुर लिई नेपाली नागरिकलाई मात्र दिन सकिनेछ । सो अनुज्ञापत्र दश दिनसम्म बहाल रहने गरी जिल्ला वन कार्यालयले दिन सक्नेछ र त्यस्तो अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले अनुज्ञापत्रमा तोकिएको इलाकामा देहायका वन्यजन्तुहरू र पंक्षीहरू देहायको अधिकतम संख्यामा नबढाई वन्यजन्तुको हकमा जम्मा तीनवटासम्म र पंक्षीको हकमा जम्मा दशवटासम्म शिकार गर्न पाउनेछ ।

वन्यजन्तु र पंक्षीहरूको नाम

शिकार गर्न पाइने प्रत्येक वन्यजन्तु

र पंक्षीहरूको अधिकतम संख्या:-

(१) स्तनधारी:

(क) रातो मृग - १

^{१६} तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

^{१६} तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

(ख)	चित्तल	-	१
(ग)	बनेल	-	२
(घ)	चौघडा	-	३
(२) पंक्षीहरू:			
(क)	मुजूर	-	१
(ख)	कालिज	-	३
(ग)	लुईचे	-	५
(घ)	तित्रा च्याखुरा	-	१०
(ङ)	पानी हाँस	-	१०

तर कुनै पनि दिनमा तीनवटा भन्दा बढी पंक्षीहरू मार्न पाइने छैन ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र एकै व्यक्तिलाई एक वर्षमा एक पटक भन्दा बढी दिइने छैन र त्यसको म्यादभित्र शिकार गरे पनि नगरे पनि सो अनुज्ञापत्रको म्याद थप हुने छैन ।

१०. **सामान्य शिकार अनुज्ञापत्र:** सामान्य शिकार अनुज्ञापत्र अनुसूची -१ बमोजिमको दस्तुर लिई नेपाली र विदेशी नागरिकलाई महाभारत श्रृंखलादेखि दक्षिण सीमाक्षेत्रसम्म पन्ध्रदिन वा महाभारत श्रृंखलादेखि उत्तर सीमाक्षेत्रसम्म एक्काइस दिनसम्म बहाल रहने गरी दिन सकिनेछ र त्यस्तो अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले अनुज्ञापत्रमा लेखिएको जिल्ला वा क्षेत्रमा देहायका वन्यजन्तुहरू र पंक्षीहरू देहायको अधिकतम संख्यामा नबढाई वन्यजन्तुको हकमा जम्मा चारवटासम्म र पंक्षीहरूको हकमा जम्मा दशवटासम्म शिकार गर्न पाउनेछ:-

^१ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

(१) वन्यजन्तुको नाम शिकार गर्न पाइने प्रत्येक
वन्यजन्तुको अधिकतम संख्या:-

(क)	रातो मृग	-	१
(ख)	चित्तल	-	१
(ग)	लगुना	-	१
(घ)	घोडा गधा	-	१
(ङ)	बनेल	-	२
(च)	चौघडा	-	४

(२) पंक्षीहरूको नाम : शिकार गर्न पाइने प्रत्येक
पंक्षीहरूको अधिकतम
संख्या:-

(क)	मुजूर	-	२
(ख)	कालिज	-	४
(ग)	लुईचे	-	१०
(घ)	च्याखुरा र तीत्रा	-	१०
(ङ)	पानी हाँस र चखेवा	-	१०
(च)	ढुकुर, परेवा, हलेसो	-	१०
(छ)	बट्टाई	-	१०
(ज)	चाहा	-	१०

तर कुनै पनि दिनमा चाहा र बट्टाई बाहेक अन्य पंक्षीहरू पाँचवटा भन्दा बढी मार्न पाइने छैन । चाहा र बट्टाईको हकमा एक दिनमा बढीमा दशवटासम्म शिकार गर्न सकिनेछ ।

११. पूरक शिकार अनुज्ञापत्र: सामान्य शिकार अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिलाई सो अनुज्ञापत्रमा तोकिएको ठाउँ र म्यादभित्र शिकार गर्ने गरी अनुसूची-१ बमोजिम लागने दस्तुर बुझाएमा देहायका वन्यजन्तु देहाय बमोजिमको संख्यामा शिकार गर्न पूरक शिकार अनुज्ञापत्र दिन सकिनेछः-

(१) वन्यजन्तुको नाम शिकार गर्न पाइने प्रत्येक वन्यजन्तुको अधिकतम संख्या:-

(क) नाउर	-	२
(ख) जरायो	-	१
(ग) चितुवा	-	१
(घ) भालु (हिमालयन बियर) -		१
(ङ) भालु (स्थल बियर)	-	१
(च) थार	-	१
(छ) झारल	-	१
(ज) घोरल	-	१
(झ) चित्तल	-	२
(ञ) बनेल	-	२

१२. पंक्षी शिकार अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स): यो अनुज्ञापत्र शिकार खुला समय (सिजन) भरको लागि बहाल रहने गरी नेपाली र विदेशी नागरिकलाई अनुसूची -१ बमोजिमको दस्तुर लिई दिन सकिनेछ र त्यस्तो अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले देहायमा लेखिएका पंक्षीहरूको हकमा एक दिनमा पाँचमा नबढाई शिकार गर्न

^१ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

^२ तेस्रो संशोधनद्वारा थप ।

पाउनेछ । चाहा र बट्टाईको हकमा एक दिनमा दशवटासम्म शिकार गर्न सकिनेछः-

पंक्षीहरूको नाम : शिकार गर्न पाइने प्रत्येक पंक्षीहरूको

अधिकतम संख्या:-

(१) मुजूर	- ४
(२) कालिज	- २
(३) तीत्रा	- जतिसुकै पनि
(४) लुईचे	”
(५) बट्टाई	”
(६) पानी हाँस र चखेवा	”
(७) टुकुर, परेवा, हलेसो-	”
(८) चाहा	”
(९) च्याखुरा	”

१३. शिकार अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) दिने अधिकारी: (१) जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र बाहेक नियम १०, ११ र १२ बमोजिमको अनुज्ञापत्र प्रमुख वा सो कामको लागि नेपाल सरकारले तोकेको कुनै अधिकृतले दिन सक्नेछ ।

(२) कुनै किसिमको शिकार अनुज्ञापत्रको लागि दरखास्त दिने व्यक्तिसँग शिकार गर्न चाहेको वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू मार्न प्रयोग गरिने हातहतियारको प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम रीतपूर्वक इजाजतपत्र भएमा मात्र अनुज्ञापत्र दिइनेछ ।

(३) कुनै वर्ष शिकार आरक्षमा मार्न पाउने वन्यजन्तुको वार्षिक भाग (कोटा) प्रमुखले निश्चित गर्नेछ र त्यसरी निश्चित गरेको भाग (कोटा) मा नबढ्ने गरी मात्र शिकार अनुज्ञापत्र दिइनेछ ।

(४) उपनियम (१), (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै वन्यजन्तु पंक्षीको उचित संरक्षणको निमित्त आवश्यक परेमा नेपाल सरकारले कुनै जिल्ला, शिकार आरक्ष वा अन्य कुनै क्षेत्रमा शिकार गर्न दिने वन्यजन्तु वा पंक्षीको संख्या घटाउन वा त्यस्तो अनुज्ञापत्र दिने काम स्थगित गर्न सक्नेछ ।

१४. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) बेगर शिकारमा मद्दत गर्न नहुने: नियम १५ वा १६ बमोजिमको अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) प्राप्त नगरी कुनै पनि व्यक्तिले ज्याला, इनाम वा भाडा लिने गरी कुनै व्यक्तिलाई पेशेवार शिकारीको हैसियतले शिकारमा मद्दत गर्न वा शिकारी भई वन्यजन्तु वा पंक्षी देखाउन पाउने छैन ।

१५. पेशेवार शिकारी अनुज्ञापत्र: (१) नेपालराज्यको पहाडी र तराई दुबै क्षेत्रमा लामो अवधिदेखि शिकार र यात्रा अभियान दलहरूको निमित्त आवश्यक सरसामानहरू समेत व्यवस्था गर्नमा अनुभवी तथा ऐन र सो ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरूको जानकारी भएको व्यक्तिलाई प्रमुखले अनुसूची-१ बमोजिमको दस्तुर लिई पेशेवार शिकारीको अनुज्ञापत्र दिन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको अनुज्ञापत्र जारी भएको मितिले एक वर्षसम्म बहाल रहनेछ । यस किसिमको अनुज्ञापत्र लिन चाहने व्यक्तिले दरखास्त दिँदा सम्बन्धित काम गर्न सक्ने क्षमता र आफ्नो आर्थिकस्तर देखिने अन्य प्रमाणहरू पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) प्रमुखले आवश्यक सम्झेमा उपनियम (१) बमोजिम अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले पालन गर्नुपर्ने थप शर्त र बन्देज तोकिदिन सक्नेछ र त्यस्तो अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले आत्मरक्षा वा शिकार अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्नेले घाइते बनाएको वन्यजन्तुलाई भागनबाट रोक्नको लागि बाहेक अन्य कुनै अवस्थामा पनि कुनै वन्यजन्तुको शिकार गर्न पाउने छैन ।

- तेस्रो संशोधनद्वारा थप ।

१६. शिकार गाइड अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स):^९ (१) सम्बन्धित जिल्ला वन नियन्त्रकले देहायको आधारमा कुनै व्यक्तिलाई अनुसूची -१ बमोजिमको दस्तुर लिई शिकार गाइड अनुज्ञापत्र दिन सक्नेछ र त्यसरी शिकार गाइड अनुज्ञापत्र दिने अधिकारीले त्यस्तो अनुज्ञापत्रको एकप्रति प्रमुखकहाँ पठाउनु पर्नेछ:-

- (क) दरखास्तवाला आफूले काम गर्न चाहेको क्षेत्रभित्रको वन्यजन्तु वा पंक्षी शिकार सित परिचित छ भन्ने लागेमा,
- (ख) दरखास्तवाला ऐन र ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरूको जानकारी हुनुका साथै शिकार गाइडको काम गर्न सक्षम छ भन्ने लागेमा ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम शिकार गाइड अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिले अनुज्ञापत्रमा तोकिएको जिल्ला वा जिल्लाहरूमा मात्र शिकारीहरूलाई गाइड गर्ने काम गर्न पाउनेछ ।

(३) प्रमुखले वा नेपाल सरकारले सो कामको लागि तोकिएको कुनै अधिकृतले आवश्यक देखेमा उपनियम(१) बमोजिम शिकार गाइड अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले पालन गर्नु पर्ने थप शर्त र बन्देजहरू तोकिएका सक्नेछ र यस्तो अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिले आत्मरक्षा र शिकार अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्नेले घाइते बनाएको वन्यजन्तुलाई भागनबाट रोक्नको लागि बाहेक कुनै अवस्थामा पनि कुनै वन्यजन्तुको शिकार गर्न पाउने छैन ।

१७. एकभन्दा बढी शिकार अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) नदिइने: कुनै पनि व्यक्तिलाई एकभन्दा बढी शिकार अनुज्ञापत्र एकैसाथ दिइने छैन ।

तर नियम ११ अनुसार पूरक शिकार अनुज्ञापत्र र नियम १२ अनुसार पंक्षी शिकार अनुज्ञापत्र लिनलाई यस नियमले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

^९ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

१८. अनुज्ञापत्र, वन्यजन्तु, आखेटोपहार वा हातहतियार देखाउन पर्ने: अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिले शिकार गर्न जाँदा आफूले पाएको अनुज्ञापत्र साथमा राख्नु पर्नेछ र राष्ट्रिय निकुञ्ज शिकार आरक्ष वा अन्य वन कार्यालयका कर्मचारीहरू मध्ये नेपाल सरकारले तोकेको दर्जासम्मको कर्मचारीले कुनै व्यक्तिको साथमा रहेको शिकार रजिष्टर, मारिएको वा पक्रिएको वन्यजन्तु वा पंक्षी, आखेटोपहार वा हातहतियार हेर्न चाहेमा देखाउनु पर्नेछ ।
१९. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) हस्तान्तरण नहुने: अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले आफूले प्राप्त गरेको अनुज्ञापत्र कुनै पनि तरिकाबाट कसैलाई हस्तान्तरण गर्न हुँदैन ।
२०. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) फिर्ता गर्नु पर्ने: कुनै अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले आफूले पाएको अनुज्ञापत्रको म्याद नाघेको पैंतीस दिनभित्र शिकार रजिष्टरको साथै त्यस्तो अनुज्ञापत्र फिर्ता गर्नु पर्नेछ । जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र जहाँबाट प्राप्त गरिएको हो सोही ठाउँमा र अन्य किसिमका अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण कार्यालय वा जहाँबाट प्राप्त गरिएको हो सोही ठाउँमा फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।
२१. ^६ शिकार आरक्षमा क्षेत्र (ब्लक) सुरक्षण इजाजतपत्र: प्रमुखले वा नेपाल सरकारले सो कामको लागि तोकेको कुनै अधिकृतले जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र वा सामान्य शिकार अनुज्ञापत्र प्राप्त गरेका व्यक्तिलाई शिकार आरक्षभित्र शिकार गर्न अनुसूची -१ बमोजिमको दस्तुर लिई क्षेत्र (ब्लक) सुरक्षण इजाजतपत्र दिन सक्नेछ । नेपाली नागरिकको नाममा क्षेत्र (ब्लक) सुरक्षण गरी विदेशीलाई शिकार खेलन दिन वा खेलाउन सहयोग गर्न समेत हुँदैन ।

^६ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

२२. नमूना संकलन गर्न वा वन्यजन्तु र पंक्षीहरू पक्रन वा शिकार गर्न इजाजतपत्र

लिनु पर्ने: (१) वैज्ञानिक अनुसन्धानको लागि कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षी पक्रन वा शिकार गर्न वा अरु कुनै कीट-किटाणु माछा वा कुनै प्राकृतिक उपज संकलन गर्न चाहने व्यक्तिले प्रमुख समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दरखास्त दिने व्यक्ति कुनै मान्यता प्राप्त अध्ययन संस्थान वा चिडियाखाना वा वैज्ञानिक अनुसन्धानशालाको अधिकारी भएमा र त्यस्तो व्यक्तिले देहाय बमोजिम गरी पक्रन वा रेखदेख गर्न सक्छ भन्ने विश्वास भएमा ऐनको अनुसूची-१ मा उल्लिखित वन्यजन्तु वा पंक्षी बाहेक अरुको हकमा अनुसूची-२ बमोजिमको दस्तुर लिएर प्रमुखले सम्बन्धित वन्यजन्तु पंक्षीको शिकार गर्न वा कीट-किटाणु पक्रन इजाजतपत्र दिन सक्नेछः-

(क) दरखास्तवालाले सम्बन्धित वन्यजन्तु पंक्षी वा कीट-किटाणु पक्रने वा संकलन गर्ने कार्यको आफै उपस्थित भई वा सो काममा दक्ष प्रतिनिधि पठाई सुपरीवेक्षण गर्ने भएमा,

(ख) सम्बन्धित वन्यजन्तु वा पंक्षी पक्रने तरिका मनासिव तथा जरुरत भन्दा बढी दुःख नदिने किसिमको भएमा,

(ग) पक्रेको वन्यजन्तु वा पंक्षीहरूको उचित रेखदेख वा ओसार-पसार गर्न सक्ने क्षमता भएमा ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम दिइने इजाजतपत्रको म्याद साधारणतया तीन महिनाको हुनेछ । प्रमुखले मुनासिव देखेमा थप म्याद दिन सक्नेछ र यसरी म्याद थप्दा थप शर्त समेत तोक्न सक्नेछ ।

२३. वन्यजन्तु र पंक्षी पक्रने दस्तुर: नियम २२ बमोजिम वन्यजन्तु र पंक्षी वा कीट-किटाणु पक्रदा लाग्ने दस्तुर अनुसूची-२ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ र त्यस्तो दस्तुर देहाय बमोजिम गरी बुझाउन सकिनेछः-

- (क) लागने दस्तुर पूरै वा त्यसको पचास प्रतिशत शुरूमा र पचास प्रतिशत सम्बन्धित वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू पक्रनेपछि बुझाउने गरी प्रमुखले दरखास्तवालासँग असुल उपर गर्न सक्नेछ ।
- (ख) कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू पक्रने बखतमा वा पक्री सकेपछि मर्न गएमा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले पक्रन पाएको इजाजतपत्रको संख्यामै गिन्ती हुनेछ र तिनको निमित्त लागने दस्तुर समेत बुझाउनु पर्नेछ ।
- (ग) कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू पक्रन इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले कुनै वन्यजन्तु पक्रन सकेन वा सो पक्रने सिलसिलामा कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षी मर्न वा घाइते हुन पाएको छैन भने प्रमुखलाई लागेमा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने दस्तुरको पचहत्तर प्रतिशतसम्म रकम फिर्ता गरिदिनेछ ।

२४. अनुज्ञापत्र र इजाजतपत्रको लागि दिइने दरखास्त, त्यसको ढाँचा र दस्तुर:

(१) यस नियमावली बमोजिम दिइने अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) र इजाजतपत्र (पर्मिट) को ढाँचा अनुसूची -५, ७, ९ र ११ बमोजिमको र तिनीहरू प्राप्त गर्नको लागि दिइने दरखास्तको ढाँचा अनुसूची- ३, ४, ६, ८ र १० बमोजिम हुनेछ । शिकार अनुज्ञापत्र र शिकार गाइड अनुज्ञापत्रको निमित्त दरखास्त दिने व्यक्तिले आफ्नो हालसालै खिचेको दुईप्रति फोटो समेत पेश गर्नुपर्छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) वा इजाजतपत्र (पर्मिट) प्राप्त गर्ने व्यक्तिले अनुसूची -१ बमोजिम लागने दस्तुर बुझाउनु पर्नेछ ।

२५. विदेशी नागरिकलाई शिकार अनुज्ञापत्र दिने बारे: विदेशी नागरिकलाई कुनै किसिमको शिकार अनुज्ञापत्र दिँदा पेशेवार शिकारी अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिको साथमा मात्र शिकार गर्न जान पाउने गरी शर्त तोक्न सकिनेछ ।

तर कुनै विदेशी नागरिक पेशेवार शिकारीको मद्दत विना शिकार गर्न सक्ने क्षमता भएको छ र निज ऐन र ऐन अन्तर्गत बसेको नियमहरूसित साधारणतया परिचित छ भन्ने कुरा अनुज्ञापत्र (लाईसेन्स) दिने अधिकारीलाई लागेमा पेशेवार शिकारी साथमा नलिएर पनि शिकार गर्न जान पाउने गरी छुट दिन सकिनेछ ।

२६. अनुज्ञापत्र निलम्बन गर्न सकिने: यस नियमावली अन्तर्गत प्रदान गरिएको अनुज्ञापत्र वा इजाजतपत्र बर्खिलाप कसुर भएकोमा त्यस्तो कसुर सम्बन्धी मुद्दाको कारबाही गर्दा सम्बन्धित मुद्दा हेर्ने अधिकारीले नेपाल सरकार समक्ष जाहेर गरी निकास भई नआएसम्म त्यस्तो कसुर गर्ने व्यक्तिले प्राप्त गरेको अनुज्ञापत्र वा इजाजतपत्रलाई निलम्बन गर्ने गरी आदेश दिन सकिनेछ ।

२७. अनुज्ञापत्रको नक्कल दिन सकिने: प्रमुख वा नेपाल सरकारले सो कामको लागि तोकेको कुनै अधिकृतले मनासिव सम्झेमा कुनै अनुज्ञापत्र वा इजाजतपत्र हराएमा वा अरु कुनै प्रकारले नष्ट भएमा अनुसूची -१ बमोजिम लागने दस्तुर लिई त्यस्तो अनुज्ञापत्र वा इजाजतपत्रको प्रतिलिपि (डुप्लिकेट) दिन सकिनेछ । यस्तो प्रतिलिपि स्वरूप प्रदान गरिएको अनुज्ञापत्र (लाईसेन्स) र इजाजतपत्रको म्याद सकल अनुज्ञापत्र वा इजाजतपत्रको बाँकी अवधिसम्मको लागि मात्र हुनेछ ।

परिच्छेद — ५

विविध

२८. शिकार रजिष्टर: प्रत्येक शिकार अनुज्ञापत्रको साथ एक शिकार रजिष्टर पनि हुनेछ जसमा अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिले शिकारको सिलसिलामा घाइते गरेको वा मारेको सबै वन्यजन्तु र पंक्षीहरूको पूर्णतया ठीक ठीक अभिलेख (रेकर्ड) राख्नु पर्नेछ । जन्तु वा पंक्षीहरू मारेको बाह्र घन्टाभित्र वा शिकार आरक्ष छाड्नु अगावै नमेटिने पक्का मसीमा प्रत्येक वन्यजन्तु वा पंक्षी मारेको ठाउँ, मिति, जात, भाले, पोथी (वन्यजन्तुको लागि मात्र) प्रष्ट बुझ्ने गरी अनुसूची -१२ बमोजिम शिकार रजिष्टरमा लेख्नुपर्छ ।

२९. तोकिएको किसिमको वा संख्या भन्दा बढी वन्यजन्तु मारेमा बुझाउनु पर्ने: कुनै व्यक्तिले शिकार गर्दा भवितव्य परी आफूले प्राप्त गरेको अनुज्ञापत्र बमोजिम शिकार गर्न पाउने किसिम भन्दा भिन्दै किसिमको वा शिकार गर्न पाउने संख्या भन्दा बढी संख्यामा कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षी मर्न गएमा वा घाइते भएमा त्यस्तो घाइते वा मर्न गएको वन्यजन्तु वा पंक्षीको संख्या र किसिम आफ्नो शिकार रजिष्टरमा चढाई फेला परेका मृत वन्यजन्तु वा पंक्षीलाई सोही आरक्षमा वा नजीकको वन कार्यालयमा बुझाई दिनुपर्छ ।

१२९क. बनेल पक्रने अनुज्ञापत्र: (१) राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्ष क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रबाट बनेलको बच्चा पक्रन कुनै नेपाली नागरिकले निवेदन दिएमा सम्बन्धित डी.एफ.ओ. वा प्रमुखले त्यस्तो व्यक्तिबाट प्रति बनेलको बच्चाको एक सय रुपैयाँ दस्तुर लिई अनुसूची -१२क. बमोजिमको ढाँचामा अनुज्ञापत्र दिन सक्नेछ ।

(२) अनुज्ञापत्र बमोजिम पक्रने बनेल विदेश निकासी गर्न पाइने छैन ।

- तेस्रो संशोधनद्वारा थप ।

० दोस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

६ तेस्रो संशोधनद्वारा

(३) अनुज्ञापत्र बमोजिम बनेल पक्रदा बनेल मर्न गएमा त्यस्को सट्टा अर्को बनेल पक्रन पाउने छैन ।

(४) !.....

३०. आखेटोपहारको निकासी पैठारी वा व्यापार गर्न सिफारिस प्राप्त गर्नु पर्ने: (१)

व्यापारिक उद्देश्यले आखेटोपहारको निकासी पैठारी गर्नको लागि नेपाल सरकार वन मन्त्रालयको लिखित सिफारिस प्राप्त गर्नको निमित्त दरखास्त दिंदा आखेटोपहार सम्बन्धी कानूनी स्वामित्वको निस्सा वा त्यस्तो आखेटोपहार पैठारी गरिने मुलुकको सम्बन्धित कम्पनी, संस्था वा व्यक्तिको नाउँ र सो सम्बन्धमा आदान प्रदान भएको कागजातको नक्कल समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सिफारिसको माग गर्ने व्यक्ति व्यापारको लागि आखेटोपहारको निकासी पैठारी गर्न सक्ने देखिएमा अनुसूची -१ बमोजिम लागने दस्तुर लिई नेपाल सरकार वन मन्त्रालयबाट अनुसूची -१३ बमोजिमको सिफारिस पत्र दिइनेछ ।

३१. निकासी पैठारी गर्ने बाटो तोक्न सक्ने: नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिएको भन्सारको बाटोबाट मात्र आखेटोपहारका निकासी पैठारी गर्न पाउने गरी तोकिदिन सक्नेछ र त्यसरी तोकिएकोमा आखेटोपहार निकासी पैठारी गर्न इजाजत प्राप्त व्यक्तिले सोही भन्सारबाट मात्र आखेटोपहार निकासी पैठारी गर्ने गर्नुपर्छ ।

३२. आखेटोपहारको हस्तान्तरण: ऐनको दफा १९ बमोजिम कुनै व्यक्तिले आफूसित भएको कुनै आखेटोपहार बिक्री वा सट्टा पट्टा वा अन्य कुनै प्रकारको हक छाडी दिंदा त्यस्तो आखेटोपहार सम्बन्धी स्वामित्वको निस्सा समेत त्यस्तो आखेटोपहार लिने व्यक्तिलाई हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ ।

^१ तस्रो संशोधनद्वारा झिकिएको ।

०३३. कानूनी स्वामित्वको निस्सा: (१) ऐनको दफा १८ को उपदफा (१) बमोजिम आखेटोपहारको निस्सा लिनु पर्ने व्यक्तिले ऐन लागू हुनु भन्दा अगावै आखेटोपहार प्राप्त गरेको हो भन्ने प्रमाणसाथ १२०३६ साल पौष मसान्तसम्म अनुसूची -१४ बमोजिमको ढाँचामा उपनियम (२) बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष दरखास्त दिई त्यस्तो आखेटोपहारको कानूनी निस्सा लिई राख्नुपर्छ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम आखेटोपहारको निस्सा दिने अधिकारी देहायको क्षेत्रको लागि देहायको अधिकृत हुनेछ;-

- (क) काठमाडौं उपत्यकाभित्रको जिल्लाको लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण कार्यालयको प्रमुख,
- (ख) अन्य जिल्लाहरूको लागि सम्बन्धित क्षेत्रको कन्जरभेटर वा डी.एफ.ओ.,
- (ग) कुनै पनि कन्जरभेटर वा डी.एफ.ओ. को अधिकार क्षेत्रभित्र नपर्ने जिल्लाहरूको लागि सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी।

(३) ऐनको दफा १७ को उपदफा (२) तथा दफा १८ को उपदफा (१) बमोजिमको निस्सा अनुसूची -१५ बमोजिमको ढाँचामा दिइनेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिमको कानूनी स्वामित्वको निस्सा दिने अधिकार प्राप्त अधिकारीले सबै आखेटोपहारमा आफ्नो कार्यालयको निस्सा लगाई दिनुपर्छ र त्यस्तो छाप वा निस्साको विवरण कानूनी स्वामित्वको निस्सामा समेत उल्लेख गरी दिनुपर्छ ।

० पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।

१ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३४. घाइते भएका वन्यजन्तु पनि शिकार गर्ने संख्यामा गिन्ती गरिने: अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले शिकार गर्दा वन्यजन्तुलाई घाइते तुल्याएमा यथाशीघ्र त्यसलाई पत्ता लगाई मार्नुपर्छ र त्यसरी घाइते भएको वन्यजन्तुको विवरण आफ्नो शिकार रजिष्टरमा चढाउनु पर्छ ।

तर घाइते भएको वन्यजन्तु पत्ता लगाउन नसके पनि अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले शिकार गर्न पाउने वन्यजन्तुमा गिन्ती गरिनेछ ।

३५. सूचना गर्नु पर्ने: (१) कसैले शिकार गर्दा कुनै हिंस्रक वन्यजन्तुलाई घाइतेसम्म तुल्याई मार्न नसकेमा त्यस्तो वन्यजन्तुको किसिम र अरु कुनै विवरण भए सो सहित खुलाई यथाशीघ्र - सोही आरक्ष वा नजीकको वन कार्यालयलाई सूचना गरिदिनु पर्छ र त्यस्तोमा सम्बन्धित आरक्ष वा वन कार्यालयले पनि वरपरका सबै गाउँ बजारका बासिन्दालाई सतर्क रहन सूचित गरी दिनुपर्छ ।

(२) ऐनको दफा २१ बमोजिम आफू वा अरु कुनै व्यक्ति वा अरु पालुवा कुनै जनावरको बचावटको लागि कसैले हातहतियार प्रयोग गर्दा कुनै वन्यजन्तु मर्न गएमा वा घाइते भएमा त्यसको सूचना बाटोको म्याद बाहेक चौबीस घण्टाभित्र राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्ष वा वन कार्यालय रहेको जिल्लामा नजीकको कुनै त्यस्तो कार्यालयको प्रमुखलाई दिनु पर्छ ।

३६. कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षीलाई हानिकारक घोषित गर्न सकिने: यस नियमावलीमा यस अघि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले कुनै खसा क्षेत्रमा कुनै खास समयको लागि ऐनको अनुसूची -१ मा उल्लिखित वन्यजन्तु वा पंक्षी बाहेक अन्य कुनै वन्यजन्तु वा पंक्षीहरूलाई नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गरी कृषिको निमित्त हानिकारक घोषित गर्न सक्नेछ र त्यसरी

- तेस्रो संशोधनद्वारा थप
- तेस्रो संशोधनद्वारा थप
० तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

हानिकारक घोषित गरिएका वन्यजन्तु वा पंक्षीलाई सोही सूचनामा तोकिएको शर्त र बन्देजको अधिनमा रही, खेत, खला, बारीमा विना अनुज्ञापत्र पनि धपाउन, लखेट्न, पक्रन वा मार्न सकिनेछ ।

३७. अनुसूचीमा संशोधन गर्न सकिने: नेपाल सरकारले आवश्यक देखेमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी यस नियमावलीको अनुसूचीमा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

३८. मुद्दा हेर्ने अधिकारी: (१) यस नियमावली अन्तर्गतका कसुर सम्बन्धी मुद्दाको कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्षको संरक्षकलाई र अन्य क्षेत्रको लागि सम्बन्धित जिल्ला वन नियन्त्रकलाई हुनेछ ।

(२) उपनियम (१) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी देहायका कसुर सम्बन्धी मुद्दाको कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार सम्बन्धित राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्षको सहायक संरक्षक (असिष्टेण्ट वार्डेन) र निज नरहेकोमा इलाका वन संरक्षकलाई हुनेछ:-

(क) विना ईजाजत राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्षमा प्रवेश गरेमा,

(ख) मारिएको, समातिएको वा घाईते तुल्याएको वन्यजन्तुलाई शिकार रजिष्टरमा नचढाएमा,

(ग) अनुज्ञापत्र साथमा नराखी शिकार खेलेमा,

(घ) क्याम्प गर्न तोकिएको ठाउँमा भन्दा अन्यत्र क्याम्प खडा गरेमा,

(ङ) शिकार अनुज्ञापत्रमा तोकिएको कुनै शर्त उल्लंघन गरेमा,

^१ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित

- (च) राष्ट्रिय निकुञ्ज वा आरक्ष भित्रको पाँचसय रुपैयाँसम्म मोल पर्ने रुख विरुवा वा अन्य कुनै वन पैदावार काटेमा वा ढालेमा वा अन्य प्रकारले क्षतिग्रस्त गरेमा ।

३९. **खारेजी:** शिकार नियमावली, २०२६ खारेज गरिएको छ ।

टिप्पणी:- १. **छिन्न बाँकी मुद्दाहरू सन्ने:** यो नियमावली प्रारम्भ हुँदामा बखत मूल नियमावली अन्तर्गत कन्जरभेटर तथा प्रमुख जिल्ला अधिकारी समक्ष दायर भई छिन्न बाँकी रहेका मुद्दाहरू यो नियमावली प्रारम्भ भएपछि सम्बन्धित डी.एफ.ओ. समक्ष सन्नेछन् । (दोस्रो संशोधनको नियम ६ अनुसार)

२. **रूपान्तर:** तेस्रो संशोधनद्वारा मूल नियमावलीमा प्रयोग गरिएका देहायका शब्दहरूको सट्टा देहायका शब्दहरू राखी रूपान्तर गरिएकोछ:-

(क) "वन मन्त्रालय" को सट्टा "वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय" ।

(ख) "राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण कार्यालय" को सट्टा "राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग" ।

(ग) "डि.एफ.ओ." को सट्टा "जिल्ला वन नियन्त्रक"

(घ) "रेन्जर" को सट्टा "इलाका वन संरक्षक" ।

अनुसूची - १^{II}

(नियम ९ को उपनियम (१), नियम १०, ११, १२, १५, १६, २१ र २४ सँग
सम्बन्धित)

दस्तुर

क्र.सं. अनुज्ञापत्र/इजाजतपत्रको नाम नेपाली नागरिक अन्य विदेशी नागरिक

क्र.सं.	अनुज्ञापत्र/इजाजतपत्रको नाम	दस्तुर (रु.)	
		नेपाली नागरिक	विदेशी नागरिक
(१)	जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र	५,०००।-	
(२)	सामान्य शिकार अनुज्ञापत्र	६,०००।-	५०,०००।-
(३)	पंक्षी शिकार अनुज्ञापत्र	२,०००।-	१०,०००।-
(४)	पूरक शिकार अनुज्ञापत्र		
वन्यजन्तुको नाम (प्रति वन्यजन्तु)			
(क)	चितुवा	१०,०००।-	१,५०,०००।-
(ख)	नाउर	१०,०००।-	१,००,०००।-
(ग)	भालु	८,०००।-	१,३०,०००।-
(घ)	जरायो	१५,०००।-	७५,०००।-
(ङ)	घोरल	७,०००।-	५०,०००।-
(च)	थार	३,०००।-	५०,०००।-
(छ)	झारल	७,०००।-	५०,०००।-

^{II} मिति २०६९।३।४ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाद्वारा संशोधित ।

(ज)	चित्तल	५,०००।-	२५,०००।-
(झ)	बँदल	३,०००।-	५,०००।-
(ञ)	घोडगधा	७,०००।-	२५,०००।-
(ट)	सामान्य शिकार अनुज्ञापत्रमा भएका वन्यजन्तु थप प्रत्येकको	३,०००।-	२५,०००।-
(५)	पेशेवार शिकारी अनुज्ञापत्र (पाँच वर्षको लागि)	१,००,०००।-	५,००,०००।-
(६)	शिकार गाइड अनुज्ञापत्र	५,०००।-	
(७)	शिकार आरक्षमा क्षेत्र (ब्लक) सुरक्षण इजाजतपत्र (शिकारी क्षेत्र सुरक्षण गर्न प्रति शिकारी प्रति हप्ता)	१०,०००।-	२५,०००।-
(८)	आखेटोपहारको कानूनी स्वामित्वको प्रमाणपत्र	१,०००।-	५,०००।-
(९)	अनुज्ञापत्र नक्कल	१,०००।-	५,०००।-
(१०)	विविध सिफारिसपत्र	२,०००।-	५,०००।-

द्रष्टव्यः

- (क) प्रवेशपत्र वा अनुमतिपत्र नलिई राष्ट्रिय निकुञ्जभित्र प्रवेश गर्ने वा उपरोक्त बमोजिम कुनै काम गर्ने व्यक्तिलाई तोकिएको दस्तुरमा शत प्रतिशत थप दस्तुर लिई प्रवेशको अनुमति दिइनेछ ।
- (ख) E-Bidding को माध्यमद्वारा प्रतिस्पर्धा गराई बढी बोलकबोल गर्नेलाई पनि तोकिएको कोटाभित्रका माथि तोकिएका वन्यजन्तुहरूको शिकार गराउन अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ ।

अनुसूची - २^{II}

(नियम २२ सँग सम्बन्धित)

वैज्ञानिक अनुसन्धानको लागि वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू (सुरक्षित ईन्डेन्जर्स सूचीमा नपरेका मात्र) पक्रन र संकलन गर्न इजाजतपत्र वापतको दस्तुर

क्र.सं.	वन्यजन्तुको किसिम	दस्तुर (रु.)
(क)	स्तनधारी वन्यजन्तु	
(१)	चितुवा	३०,०००।-
(२)	भालु (स्थल, हिमाली)	३०,०००।-
(३)	नाउर	४०,०००।-
(४)	जरायो, घोडगधा	२५,०००।-
(५)	झारल, थार, घोरल	२०,०००।-
(६)	रातो बाँदर	१०,०००।-
(७)	जंगली कुकुर	५,०००।-
(८)	सबै किसिमका वन विरालाहरू (संरक्षित वन्यजन्तुको अनुसूचीमा नपरेका मात्र)	३,०००।-
(९)	चित्तल	१०,०००।-
(१०)	लगुना, रातो मृग	५,०००।-
(११)	ढेडु (लंगुर) बाँदर	३,०००।-

^{II} मिति २०६९।३।४ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाद्वारा संशोधित ।

(१२)	स्याल, फ्याउरो	२,०००।-
(१३)	बँदेल	१,०००।-
(१४)	ओत, रत्तेल	२,०००।-
(१५)	मार्टिन (मलसाप्रो) मारमोट, लिजेल, हेल्जग, ब्यजर	१,०००।-
(१६)	चमेरा	५००।-
(१७)	उङ्ने लोखर्के र ठूलो लोखर्के	२,०००।-
(१८)	अन्य लोखर्के	५००।-
(१९)	खरायो, मुसे खरायो	५००।-
(२०)	न्याउरी मुसो	२००।-
(२१)	दुम्सी	२००।-
(२२)	छुचुन्द्रो, मोल, भोल	१००।-
(२३)	मुसा	५०।-
(ख)	पंक्षीहरू (फुलसमेत)	
(१)	ठूलो बाज (शाही बाज)	६,०००।-
(२)	सारस, कर्याडकुरुड, गरुड सारस	२,०००।-
(३)	चिल, गिद्ध, ठूलो शिकारी पंक्षी	१,५००।-
(४)	ठूलो लाटोकोसेरो, माछा मार्ने लाटोकोसेरो	२,०००।-
(५)	कालिज, कोकलास र ठूलो हाँस	५००।-
(६)	धनेश	५००।-
(७)	सानो बाज, सानो शिकारी पंक्षी, लुइचे, तित्रा	५००।-

(८)	च्याखुरा, हाँस, चखेवा, मैना	५००१-
(९)	अन्य लाटोकोसेरो	५००१-
(१०)	परेवा, मलेवा, ढुकुर, जुरेली, तोरीचरा, बट्टाइ, ग्रेकल्स, रानीचरी, कुथुर्के, बुंगे चरा, फलावर	१००१-
(११)	पकर्स, सनवर्ड	१००१-
(१२)	लाहँचे, काठ फोडुवा, कोइली, कुक्कु	१००१-
(१३)	सुगा	१००१-
(१४)	अन्य पंक्षीहरू	१००१-
(ग)	घस्रिने जन्तु (रेप्टाइल्स), माछा तथा किराहरू	
(१)	मगर गोही	६,०००१-
(२)	मगर गोहीको फुल	१,०००१-
(३)	कछुवा	२,०००१-
(४)	कछुवाको फुल	५००१-
(५)	अन्य सर्प जाति	१००१-
(६)	छेपारो	१००१-
(७)	माछा (५ इन्च र सो भन्दा लामो)	५०१-
(८)	माछा (५ इन्च भन्दा छोटो)	२५१-
(९)	भ्यागुतो	२५१-
(१०)	पुतली	५०१-
(११)	अरू किरा फट्याडग्रा (प्रति सय)	१०१-

अनुसूची - ३

(नियम २४ सँग सम्बन्धित)

जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्रको दरखास्त फाराम

श्री

..... कार्यालय जिल्ला अञ्चल

१. जिल्लाको ब्लक मा शिकार गर्नको लागि

जिल्ला शिकार अनुज्ञापत्र पाउँ ।

विवरण

२. शिकार गर्न चाहेको वन्यजन्तु तथा पंक्षीहरूको नाम र संख्या:

नामसंख्या

(क)

.....

(ख)

.....

(ग)

.....

(घ)

.....

(ङ)

.....

३. शिकार गर्दा प्रयोग गर्ने हातहतियारको विवरण:

(क) हातहतियारको किसिम, बोर र कम्पनी

(ख) हातहतियारको इजाजतपत्र (लाइसेन्स) दिने कार्यालयको नाम:

(ग) इजाजतपत्र (लाइसेन्स) को नं.

दरखास्त गर्ने व्यक्तिको सही:

नाम, थर:

ठेगाना (स्थायी):

अस्थायी:

नागरिकता

मिति:

अनुसूची - ४

(नियम २४ सँग सम्बन्धित)

शिकार अनुज्ञापत्र (लाईसेन्स दरखास्त फाराम)

श्री

..... कार्यालय ।

१. जिल्ला/अञ्चल/वन कार्यालय/शिकार आरक्ष
अन्तर्गतको क्षेत्र । बलकमा शिकार गर्नको लागि शिकार अनुज्ञापत्र
(लाईसेन्स) पाउँ ।
२. शिकार गर्न चाहेको वन्यजन्तुको नाम र संख्या (पूरक शिकार अनुज्ञापत्रको
निमित्त)

विवरण

वन्यजन्तुको नाम

शिकार गर्न चाहेको संख्या

(क)

.....

(ख)

.....

(ग)

३. **हातहतियारको विवरण:**

(क) हातहतियारको किसिम, बोर र कम्पनी

(ख) हातहतियारको इजाजतपत्र (लाईसेन्स) नं. दिने कार्यालय

४. शिकार क्षेत्रमा लगिने हात्ति, घोडा, खच्चर, गधा, बैलगाडा, मोटर तथा अन्य
सवारीको संख्या र नम्बर

५. क्याम्प बनाउन चाहेको स्थान

६. यो भन्दा अगाडि मिति मा कार्यालयबाट नम्बरको .. अनुज्ञापत्र
(लाईसेन्स) प्राप्त गरेकोछु/थिए ।

दरखास्त गर्ने व्यक्तिको सही:..

नाम, थर:

नागरिकता:

ठेगाना (स्थायी):

अस्थायी:

मिति:

अनुसूची -५

(नियम २४ सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

वन मन्त्रालय

..... कार्यालय

अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने
व्यक्तिको फोटोशिकार अनुज्ञापत्र

१. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) नं.
२. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) को किसिम
३. (क) अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) प्राप्त गर्ने व्यक्तिको
नाम, थर
- (ख) ठेगाना- स्थायी
- अस्थायी
- (ग) नागरिकता

४.

मार्न सकिने वन्यजन्तु र पंक्षीको नाम	संख्या	कैफियत
१		
२		
३		

५. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) बहाल रहने अवधि देखि सम्म
६. शिकार गरिने क्षेत्रब्लक
७. हातहतियारको किसिम, बोर र कम्पनी इजाजतपत्र (लाइसेन्स) नं.
८. शिकार गर्दा प्रयोग गरिने सवारीको किसिम र संख्या
- नम्बर (सवारीको)

९. साथमा जाने व्यक्तिको नाम वा संख्या

(क)

(ख)

१०. अनुज्ञापत्र (लाइसेन्स) वापत प्राप्त भएको दस्तुर

११. वन्यजन्तु वापत प्राप्त भएको दस्तुर (पुरक शिकार अनुज्ञापत्रको लागि)

अनुज्ञापत्र पाउने व्यक्तिको सही अनुज्ञापत्र दिने अधिकारीको सही.....

नाम:

दर्जा

मिति

मिति:

द्रष्टव्य:- अनुज्ञापत्र प्राप्त व्यक्तिले ऐन र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण नियमावली, २०३० को अधिनमा रही शिकार गर्नु पर्नेछ ।

अनुसूची - ६

(नियम १५ र १६ सँग सम्बन्धित)

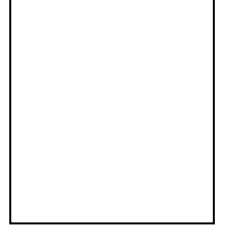
पेशेवार शिकारी/शिकारी गार्ड अनुज्ञापत्रको दरखास्त फाराम

श्री

..... कार्यालय

..... जिल्ला.....अञ्चल

विषय:- पेशेवार शिकारी/शिकारी गार्ड अनुज्ञापत्र सम्बन्धमा ।

उपरोक्त किसिमको अनुज्ञापत्रको निमित्त देहायको व्यहोरा खुलाई अनुरोध गर्दछु:-

विवरण

(पेशेवार शिकारीको निमित्त मात्र)

- (१) अनुभव
- (२) कार्य सम्बन्धित क्षमताको प्रमाण
- (३) आर्थिक स्रोत देखिने प्रमाण

(शिकार गार्डको निमित्त मात्र)

- (१) काम गर्न खोजेको क्षेत्र
- (२) गार्डको काम गर्न सक्ने क्षमता सम्बन्धित प्रमाण

दरखास्त गर्ने व्यक्तिको सही

नाम, थर:

ठेगाना /स्थायी:

अस्थायी:

मिति:

नागरिकता

अनुसूची -७

(नियम १५ र १६ सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

..... कार्यालय

पेशेवार शिकारी/शिकारी गाईड अनुज्ञापत्र

अनुज्ञापत्र प्राप्त
व्यक्तिको फोटो

अनुज्ञापत्र नं.

यो पेशेवार शिकारी/शिकार गाईडको अनुज्ञापत्रवस्नेलाई
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३० अनुसार पेशेवार
शिकारी/शिकार गाईडको काम जिल्ला/क्षेत्रमा गर्न पाउने गरी प्रदान
गरिएको
छ ।

अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको सही

.....

मिति:

अनुज्ञापत्र दिने अधिकृतको सही

नाम.....

दर्जा

मिति

अनुसूची - ८

(नियम २४ सँग सम्बन्धित)

शिकार आरक्षमा शिकार गर्ने इजाजतपत्रको दरखास्त फाराम

श्री

..... कार्यालय

..... जिल्ला.....अञ्चल

विषय:- शिकार आरक्षमा शिकार गर्ने शिकार आरक्ष इजाजतपत्र सम्बन्धमा ।

..... शिकार आरक्षको ब्लक/ क्षेत्र

..... मा शिकार गर्न शिकार आरक्ष इजाजतपत्र (पर्मिट) पाउँ ।

अन्य विवरण:

- (क) शिकार अनुज्ञापत्रको किसिम
- (ख) शिकार अनुज्ञापत्र प्रदान गर्ने कार्यालय
- (ग) शिकार अनुज्ञापत्रको नं.
- (घ) शिकार अनुज्ञापत्र बहाल रहने अवधि देखि सम्म

शिकार गर्न चाहेको वन्यजन्तु र पंक्षीको किसिम

संख्या

(क) वन्यजन्तु

(ख) पंक्षी

दरखास्त गर्ने व्यक्तिको सही

नाम, थर:

ठेगाना /स्थायी:

अस्थायी:

मिति:

नागरिकता

अनुसूची -९

(नियम २१ सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

..... कार्यालय

शिकार आरक्षमा शिकार गर्ने इजाजतपत्र

इजाजतपत्र नं.

यो शिकार आरक्षमा गर्ने इजाजतपत्रमिति ...बाट प्राप्त
..... नं. को शिकार अनुज्ञापत्र पाउने बस्ने
..... लाई शिकार आरक्षको बलकमा
..... देखिमिति सम्म निम्न लेखिएको किसिम र संख्याको
वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू शिकार गर्न प्रदान गरिएको छ ।

वन्यजन्तु वा पंक्षीहरूको किसिम

संख्या

(क)

(ख)

(ग)

इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको सही

इजाजतपत्र दिने अधिकृतको सही

.....

नाम.....

दर्जा

मिति

मिति:

अनुसूची - १०

(नियम २२ सँग सम्बन्धित)

वैज्ञानिक नमूनाहरू सङ्कलन गर्न वा वन्यजन्तु वा पंक्षी पक्रने इजाजतपत्रको निमित्त

दरखास्त फाराम

श्री

.....

वन्यजन्तु वा पंक्षी पक्रन वा शिकार गर्ने / कीट-किटाणु, माछा वा कुनै प्राकृतिक उपज सङ्कलन गर्ने इजाजतपत्रको निमित्त तल लेखिएको व्यहोरा खुलाई दरखास्त गर्न आएको छु ।

१. दरखास्तवा
लाको पूरा नाम, थर
२. ठेगाना :- (क) स्थायी
(ख) अस्थायी
३. नागरिकता
४. वन्यजन्तु, पंक्षी, कीट-किटाणु, वा कुनै प्राकृतिक उपज पक्रन शिकार गर्न वा सङ्कलन गर्नु परेको कारण
५. वन्यजन्तु, पंक्षी, कीट-किटाणु, माछा वा प्राकृतिक उपज कुनै मान्यता प्राप्त चिडियाखाना वा वैज्ञानिक संस्थाको निमित्त पक्रने वा सङ्कलन गर्ने भए त्यसको नाम, ठेगाना.....
६. पक्रने, सङ्कलन गर्ने आदिको उद्देश्य
७. वन्यजन्तु वा पंक्षी पक्रने सम्बन्धमा प्राप्त गरेको अनुभवको छोटकरी विवरण.....

८. पक्रन, शिकार गर्न वा सङ्कलन गर्न चाहेको वन्यजन्तु, पंक्षी, कीट-किटाणु वा अन्य प्राकृतिक उपजको विवरण:-

जात वा किसिम	संख्या वा परिणाम	शिकार गर्ने ठाउँ वा क्षेत्र	पक्रन	सङ्कलन गर्न चाहेको

दरखास्त गर्ने व्यक्तिको सही

मिति:

.....

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची -११

(नियम २४ सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

----- कार्यालय

वैज्ञानिक नमूनाहरू सङ्कलन गर्न /वन्यजन्तु पक्रने इजाजतपत्र

इजाजतपत्र नं. -----

यो इजाजतपत्र----- वस्ने----- लाई निम्न
लेखिए बमोजिम किसिम, संख्या वा परिमाण तल लेखिएको ठाउँबाट शिकार गर्न/ पक्रन
सङ्कलन गर्न प्रदान गरिएकोछ ।

पंक्षी/ कीट-किटाणु/ माछा /प्राकृतिक उपजको विस्तृत विवरण

जात वा किसिम	संख्या वा परिमाण	शिकार गर्ने ठाउँ वा क्षेत्र	पक्रन	सङ्कलन गर्न पाउने

यो इजाजतपत्र ----- मिति/अवधिसम्मको लागि प्रदान गरिएको छ ।

शर्तहरू (कुनै भए):- -----

इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको सही

.....

मिति: -----

इजाजतपत्र दिने अधिकृतको सही

.....

नाम: -----

दर्जा -----

मिति: -----

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची - १२

(नियम २८ सँग सम्बन्धित)

शिकार रजिष्टर

मिति	शिकार गरेको स्थान	वन्यजन्तु वा पंक्षीको नाम र किसिम		भाले	पोथी	निरीक्षण गर्ने कर्मचारीको सही	कैफियत
		मारेको	घाइते भएको				

म ----- वस्ने ----- ले माथि उल्लिखित किसिम र संख्याको वन्यजन्तु वा पंक्षीहरू शिकार गरेको ठीक साँचो छ । नियम २८ अनुसार यो शिकार रजिष्टर भरी पेश गरेको छु झुट्टा ठहरे ऐन बमोजिम सजाय सहुँला ।

शिकार गर्ने व्यक्तिको सही-----

शिकार अनुज्ञापत्रको विवरण-----

अनुज्ञापत्रको किसिम र नं. -----

अनुज्ञापत्र प्रदान गर्ने कार्यालय -----

अनुज्ञापत्रको बहाल रहने अवधि -----

मिति: -----

-अनुसूची -१२क.

(नियम २९क. सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

..... कार्यालय

बनेल पक्रने अनुज्ञापत्र

अनुज्ञापत्र नं.

बनेलको बच्चा पक्रन ----- वस्ने ----- लाई अनुज्ञापत्र
प्रदान गरिएको छ ।

१. पक्रने बनेलको बच्चाको संख्या:-
२. बनेल पक्रने ठाउँ वा क्षेत्र:-
३. बनेल पक्रन पाउने अवधि:-
४. अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको

सही:-

ठेगाना: स्थायी

अस्थायी

अनुज्ञापत्र दिने अधिकृतको:-

सही

नाम.....

दर्जा

मिति

मिति:

-दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।

अनुसूची - १३

(नियम ३० सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

आखेटोपहार निकासी पैठारी व्यापार गर्नको लागि गरिएको सिफारिस पत्र

सिफारिस पत्र पाउनेको नाम, थर सि. नं. -----

ठेगाना:- (क) स्थायी (ख) अस्थायी

उपरोक्त व्यक्ति आखेटोपहारको निकासी पैठारी व्यापार गर्न सक्षम देखिएकोले यो सिफारिस पत्र दिइएको छ ।

सिफारिस पत्र बुझिलिनेको सही

.....

सिफारिस गर्ने अधिकृतको सही

.....

नाम: -----

दर्जा -----

मिति: -----

मिति: -----

^०अनुसूची -१४

(नियम ३३ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

कानूनी स्वामित्वको निस्साको लागि दिनु पर्ने दरखास्तको ढाँचा

श्री -----

----- कार्यालय

जिल्ला ----- अञ्चल -----

विषय: कानूनी स्वामित्वको निस्सा पाउँ ।

ऐनको दफा १८ बमोजिम मेरो साथमा भएको निम्न विवरण बमोजिमका
आखेटोपहार राखे निस्सा पाउँ ।

विवरण

आखेटोपहारको किसिम	संख्या	प्राप्त गरेको मिति	कैफियत

^० पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।

दरखास्त दिनेको सही

नाम, थर -----

ठेगाना:- स्थायी -----

अस्थायी -----

नागरिकता:- -----

मिति: -----

नेपाल कानून आयोग

०अनुसूची -१५

(नियम ३३ को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

----- कार्यालय

कानूनी स्वामित्वको निस्सा

सि.नं.

----- बस्ने श्री ----- लाई -----

----- कार्यालयबाट प्राप्त गरेको अनुज्ञापत्र नं. ----- बमोजिम शिकार गरी प्राप्त गरेको आफ्नो साथमा रहेको देहायको विवरण आखेटोपहार राख्न पाउने गरी कानूनी स्वामित्वको निस्सा प्रदान गरिएको छ ।

आखेटोपहारको छोटकरी विवरण	आखेटोपहारको किसिम	संख्या वा परिमाण	निस्साको नमूना

निस्सा बुझि लिनेको सही
मिति: -----

निस्सा प्रदान गर्ने अधिकारीको सही.....
नाम, थर -----
दर्जा -----
मिति: -----

० पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।